

Parafia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja w Łądzie

Historia parafii w Łądzie sięga korzeniami XIX w., kiedy to w 1850 r. oo. kapucyjni objęli kościół i klasztor w Łądzie jako pozostałości skasowanego cysterskiego opactwa. W odrestaurowanym kościele zaczęli prowadzić regularne duszpasterstwo dla okolicznej ludności. Po zamknięciu klasztoru kapucynów przez zaborcę rosyjskiego, w odwecie za wspieranie przez nich powstania styczniowego, w 1864 r. kościół w Łądzie został oddany pod kuratelę biskupa kujawsko-kaliskiego. Początkowo kościołem zarządzał proboszcz Golinę ks. Tomasz Białkowski. 14 marca 1865 r. biskup diecezji mianował administratorem kościoła łądzkiego ks. Rajmunda

Kamińskiego. W 1869 r. na jego miejsce przybył ks. Franciszek Zajac. Kolejnym administratorem kościoła był ks. Franciszek Mrokowski, który przybył do Łądu 7 sierpnia 1871 r. Po jego śmierci, 4 listopada 1875 r., świątynia łądzka przez dłuższy czas pozostawała bez kapłana. Nabożeństwa odprawiał ks. Kegel z Łądka. Po kilku latach administratorem kościoła został ks. Michał Myśliński i pełnił tę funkcję do 1885 r., kiedy to jego miejsce zajął ks. Albert Gołębiowski.

Erygowanie parafii i jej proboszczowie

Biskup kujawsko-kaliski od dawna nosił się z zamiarem utworzenia przy kościele klasztornym w Łądzie parafii, pragnąc w ten sposób uchronić tę wspaniałą świątynię od ruiny. Prowadził w tej sprawie pertraktacje z rządem, które zostały uwieńczone sukcesem. 14 lutego 1890 r. bp Aleksander Kazimierz Bereśniewicz erygował w Łądzie samodzielną parafię pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny. Jest ona jedną z siedmiu parafii leżących w granicach dekanatu zagórowskiego.

Pierwszym proboszczem nowej parafii został kapłan diecezji kujawsko-kaliskiej ks. Ignacy Kasprzykowski. Od 1892 r. urząd proboszcza Łądu pełnił przez 5 lat ks. Bronisław Kowalewicz. 28 maja 1897 r. proboszczem parafii i kustoszem łądzkiego kościoła został ks. Teodor Antoni Fibich, były franciszkanin-reformata. Ten *kapłan rzadkiej zacności i szlachetności* nie szczędził starań i środków dla ratowania bezcennych zabytków łądzkiej świątyni. Gdy zmarł 5 lutego 1917 r. *zostawił po sobie ogólny żal, a Świątynia Łądzka straciła w Nim niezmordowanego Opiekuna, dbającego o każdy kącik, o każdą najdrobniejszą pamiątkę* (fragment inskrypcji na rewersie portretu ks. Fibicha). Jego następcą został

Ks. biskup Aleksander Kazimierz Bereśniewicz (1823-1902), ordynariusz diecezji kujawsko-kaliskiej, 14 lutego 1890 r. erygował w Łądzie parafię pw. Najświętszej Maryi Panny. Reprodukowany portret, autorstwa M. Skabowskiego, został namalowany w 1908 r. z fundacji ks. Teodora Fibicha.

Archiwalna fotografia z ok. 1900 r., wykonana przez atelier fotograficzne „Nemo” z Kalisza, uwieczniła – nieistniejący dziś – kredens zakrystii oraz cenne paramenty liturgiczne lądzkiej świątyni: monstrancję wykonaną przez Wojciecha Budzyniewicza ok. 1660 r. i krzyż z połowy XIX w. z relikwiami Drzewa Krzyża Świętego, a także dwa ornaty, do dziś niezachowane.

ks. Cezary Pęcherski, który kierował parafią w latach 1917-1918.

Po smutnym dla lądzkiej świątyni okresie I wojny światowej podejmowano próbę powierzenia klasztoru i parafii w Lądzie zakonowi oo. oliwetanów. W związku z tym od 1919 do 1921 r. przebywał tu o. Maur Świeczkowski, kierując też duszpasterstwem parafii. Ponieważ oliwetanie nie mogli sprostać ogromowi prac remontowych, jakich wymagał lądzki zabytek, zrezygnowali z propozycji biskupa i opuścili Ląd.

Decyzją biskupa kujawsko-kaliskiego Stanisława Zdzitowieckiego od 18 kwietnia 1921 r. klasztor i kościół w Lądzie wraz z parafią zostały powierzone Towarzystwu Salezjańskiemu. Pierwszym salezjańskim proboszczem był ks. Wojciech Śmitowski, którego w sierpniu 1921 r. zastąpił ks. Piotr Wiertelak, kierujący zakładem i parafią do 1925 r. Należy nadmienić, że do 1952 r. funkcję proboszcza parafii pełnił zawsze dyrektor salezjańskiego zakładu w Lądzie.

Kolejnymi proboszczami lądzkiej parafii z ramienia Towarzystwa Salezjańskiego byli: ks. Walenty Żydek 1925-1927; ks. Piotr Wiertelak 1927-1930; ks. Paweł Liszka 1930-1936; Sługa Boży ks. Franciszek Miśka 1936-1940; ks. Stanisław Chomiuk 1945-1946; ks. Jan Domino 1946-1949; ks. Stanisław Wilkosz 1949-1957; ks. Feliks Żołnowski 1957-1959; ks. Marian Błoński 1959-1963; ks. Jan Bieńkowski 1963-1967; ks. Jan Laśkiewicz 1967-1970; ks. Ludwik Kaliński 1970-1972; ks. Antoni Niebrzydowski 1972-1981; ks. Wojciech Blicharz 1981-1983; ks. Ignacy Czarnota 1983-1996; ks. Tomasz Seń 1996-1999; ks. Bolesław Woźny 1999-2010. W lipcu 2010 r. proboszczem parafii w Lądzie został ks. Piotr Przyborski, pozostający obecnie na urzędzie.

Charakterystyka parafii w Lądzie

Lądzka świątynia parafialna została wzniesiona w latach 1651-1743 staraniem cysterskich opatów: Jana Zapolskiego i Mikołaja Antoniego Łukomskiego,

Na jednym z dokumentów w lądzkiej *Kronice* zachował się wygląd pierwszej pieczęci parafii w Lądzie wraz z autografem ks. Piotra Wiertelaka – proboszcza parafii i dyrektora Małego Seminarium. Pieczęć ta zaginęła podczas II wojny światowej.

Fotografia z lat 20. XX w. dokumentuje wygląd zakrystii w momencie objęcia parafii przez salezjanów. Gruntowny remont w 1975 r., połączony z wymianą mebli, zmienił jej wnętrze, w którym zachowano zabytkowe elementy dawnego wyposażenia.

Ks. Teodor Antoni Fibich (1838-1917) Przez 20 lat rządził par[afią] Łądzką, wiele zasług położył dla kościoła i klasztoru. Kapłan rzadkiej zacności i szlachetności, ostatni groszłożył na przyozdobienie tej świątyni. Wiele rzeczy nowych posprawił, dwa ołtarze odświeżył i wyzłocić kazał, ogrodzenie żelazne przed kościołem dał. Zostawił po sobie ogólny żal, a Świątynia Łądzka straciła w Nim niezłomnego Opiekuna, dbającego o każdy kącik, o każdą najdrobniejszą pamiątkę. Oby pamięć o Nim trwała jak najdłużej (inskrypcja na rewersie portretu).

mecenasa nauki i sztuki, filozofa, za którego rządów (1697-1750) cysterski klasztor i opactwo przeżywały szczytowy okres rozwoju. Kościół został konsekrowany 21 lipca 1743 r. przez arcybiskupa gnieźnieńskiego, prymasa Polski Krzysztofa Antoniego Szembeka.

Do parafii należą wierni z miejscowości Łąd, Jaroszyn, Jaroszyn Kolonia oraz Policko. Liczba wiernych

na przestrzeni minionych lat była stała i oscylowała wokół 1200 osób. Przed wojną na terenie parafii mieszkało 24 protestantów i 14 wyznawców judaizmu, obecnie mieszka tu tylko jedna rodzina ewangelicka.

W odległości 0,5 km od kościoła znajduje się cmentarz parafialny, erygowany wraz z parafią w 1890 r. Odpusty są w Łądzie obchodzone we wspomnienie św. Mikołaja, św. Bernarda z Clairvaux (niedziela), św. Urszuli (niedziela) oraz w uroczystość Zesłania Ducha Świętego. Należy podkreślić, że kult św. Urszuli sięga w Łądzie połowy XIII w., kiedy to do cysterskiego opactwa trafiły jej relikwie i jej towarzyszek, i trwa po dziś dzień.

Zaznaczyć trzeba, że w postugę duszpasterską w parafii włączali się regularnie kaptani ze wspólnoty seminarnej, a także klerycy, którzy często troszczyli się o wystrój świątyni i oprawę liturgiczną przeżywanych w kościele uroczystości. Przez szereg lat alumni Wyższego Seminarium Duchownego sprawowali opiekę nad zakrystią, a także pełnili obowiązki organisty.

Wyrazem pasterskiej troski o parafian, a równocześnie ich zaangażowania w życie parafii, są działające na przestrzeni prawie 100 lat stowarzyszenia, bractwa i grupy religijne, takie jak: Salezjanie Współpracownicy (wcześniej Stowarzyszenie Pomocników Salezjańskich), Żywy Różaniec, Katolickie Stowarzyszenie Mężów i Niewiast, Bractwo Straży Honorowej (sięgające początkami połowy XIX w.), Koło

Ministrantów, Trzeci Zakon św. Franciszka, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Krucjata Eucharystyczna, Ruch Światło-Życie, chór parafialny. Dziś aktywnie działają przy parafii: chór parafialny, Żywy Różaniec, Salezjanie Współpracownicy, Ministranci oraz Stowarzyszenie Oratorium im. Poznańskiej Piątki. Księża i klerycy z seminarium są czynnie zaangażowani w działalność oratorium, które jest dostępne dla dzieci i młodzieży nie tylko parafii łódzkiej, ale także z całej okolicy.

O duchowym stanie parafii świadczą m.in. powołania. Mimo że wspólnota parafialna w Łądzie nie należy do dużych liczebnie, to jednak może się poszczycić kilkoma powołaniami kapłańskimi i zakonnymi. Z łódzkiej parafii pochodzą księża diecezjalni: ks. Maciej Brykowski (wyświęcony w 1886), ks. Bernard Głowski (wyświęcony w 1930), ks. Tadeusz Przybylski (wyświęcony w 1954), ks. Stanisław Nowak (wyświęcony w 1954) oraz salezjanie: ks. Marian Łaszewski (wyświęcony w 1935), ks. Kazimierz Jarząbek (wyświęcony w 1962), ks. Henryk Stawniak (wyświęcony w 1979), ks. Maciej Szczepankiewicz (wyświęcony w 1979), ks. Michał Wziętek (wyświęcony w 1988).

Kościół parafialny w Łądzie miejscem pamięci i kultu kapłanów-męczenników II wojny światowej

Podczas II wojny światowej, w okresie od stycznia 1940 do października 1941 r., na terenie klasztoru

Niemcy utworzyli obóz przejściowy dla duchownych diecezjalnych i zakonnych. Świątynia parafialna została zamknięta i włączona w teren obozu. Więzieni byli tu m.in. bł. bp Michał Kozal, bł. ks. Henryk Kaczorowski, bł. ks. Józef Straszewski, bł. al. Tadeusz Dulny, bł. al. Bronisław Jerzy Kostkowski, bł. ks. Franciszek Drzewiecki – orionista, bł. ks. Michał Oziębłowski, bł. ks. Michał Woźniak. Warto wspomnieć, że na beatyfikację oczekuje Sługa Boży ks. Franciszek Miśka, proboszcz łódzkiej parafii i dyrektor Małego Seminarium, który w czasie okupacji w obozie internowania pełnił funkcję odpowiedzialnego przed Niemcami

9 czerwca 1930 r., w dniu sprowadzenia do Łądu relikwii ks. Bosko, biskup włocławski Karol Radoński konsekrował dwa dzwony, odlane w zakładzie Braci Felczyńskich w Kałuszu k. Przemyśla. Na wieży kościoła zawisł duży dzwon (355 kg) dedykowany Maryi Wspomożycielce Wiernych i mniejszy (177,5 kg) poświęcony bł. Janowi Bosko.

Ojcami chrzestnymi dzwonów byli: Edward Grabski – szambelan papieski oraz Bronisław Wojnowski.

Fotografia wykonana w 1935 r. w uroczystość Zesłania Ducha Świętego uwieczniła niepowtarzalny klimat dawnych odpustów parafialnych, którym towarzyszyły liczne kramy rozłożone przy drodze i na placu przed przykościelnym parkiem.

Grupa dzieci przystępujących do I Komunii św. w maju 1949 r., z goszczącym wówczas w parafii Ląd ks. biskupem Franciszkiem Korszyńskim i ks. Janem Domino – proboszczem parafii i dyrektorem Małego Seminarium.

Fotografia wykonana 1 lipca 1961 r. dokumentuje śniadanie dzieci z parafii Ląd, które przystąpiły w tym dniu do I Komunii św. Zgodnie z obowiązującą wówczas praktyką, przed przyjęciem komunii św. należało zachować 3-godzinny post eucharystyczny. Z tego powodu, bezpośrednio po mszy św., rodzice organizowali dla dzieci pierwszokomunijne śniadanie. Urządzano je zwykle w zachodnim krużganku klasztoru. Na fotografii widać w głębi wejście do sali teatralnej.

Ministranci lądzkiej parafii oraz ich opiekun kl. Adam Bociek na fotografii wykonanej w 1966 r.

za karność więzionych tu duchownych. Poniósł śmierć męczeńską 30 maja 1942 r. w obozie koncentracyjnym w Dachau.

Więzieni w Łądzie kapłani pełnili potajemnie posługę duszpasterską dla ludności w całej okolicy. Do łądzkiej świątyni przybywali wierni z miejsc odległych nawet o sto kilometrów, aby skorzystać z sakramentów świętych. Wspominając obóz dla duchownych warto wspomnieć także o ofiarnej postawie okolicznej ludności, która wspomagała w tych dniach więzionych księży, organizując dla nich żywność i inne potrzebne rzeczy. Charytatywną wrażliwością zastąpili się wierni parafii Łąd i parafii okolicznych, wspierając przez lata także Małe Seminarium oraz – zwłaszcza w latach 50. – Wyższe Seminarium Duchowne.

Po likwidacji obozu, w latach 1941-1945, w Łądzie zorganizowano szkołę dla Hitlerjugend, w tym czasie życie parafialne przy kościele zamarło. Świątynia pozostała zamknięta, a na jej południowej wieży urządzono przeciwlotniczą stację obserwacyjną. Nazistowska młodzież dopuściła się w tym okresie licznych profanacji kościoła i klasztoru. Po wyzwoleniu Łądu w lutym 1945 r. powrócili tu salezjanie i reaktywowali życie parafialne.

W kościele parafialnym w Łądzie w minionych latach odbywało się wiele uroczystości na skalę ogólnopolską lub diecezjalną, związanych zwłaszcza z upamiętnieniem polskich duchownych – ofiar II wojny światowej. 23 maja 1967 r. w ramach obchodów *Sacrum Poloniae Millenium*, w uroczystościach zorganizowanych dla uczczenia martyrologii polskiego duchowieństwa wziął udział prymas Polski kard. Stefan Wyszyński oraz jedenastu biskupów, spośród których sześciu było więźniami obozu koncentracyjnego w Dachau. Byli to: bp Franciszek Jedwabski z Poznania, bp Bernard Czaplński z Pelplina, bp Tadeusz Etter z Poznania, bp Jan Fondaliński z Łodzi, bp Ignacy Jeż z Gorzowa i bp Kazimierz Majdański z Włocławka. Z tej okazji, w pokoju zajmowanym podczas wojny przez bpa Michała Kozala, została wmurowana i poświęcona tablica pamiątkowa. Natomiast w kościele parafialnym poświęcono

pomnikową tablicę z wrytymi nazwiskami łądzkich więźniów, którzy ponieśli męczeńską śmierć w niemieckich obozach zagłady.

Od tego momentu świątynia w Łądzie stała się miejscem pamięci o kapłanach zamordowanych w hitlerowskich obozach oraz miejscem kultu męczenników II wojny światowej. Z tego powodu w 1989 r. odbyło się tutaj zakończenie uroczystości dziękczynnych za beatyfikację bpa Michała Kozala. 27 listopada 1999 r., pod przewodnictwem ks. bpa Bronisława Dembowskiego, w Łądzie miały miejsce diecezjalne uroczystości dziękczynne za beatyfikację 108 męczenników ostatniej wojny, a wśród nich siedmiu więźniów łądzkiego obozu. Obecnie trwają przygotowania do poświęcenia jednego z bocznych ołtarzy kościoła kapłanom-męczennikom więzionym w Łądzie.

Z racji jubileuszu 20 wieków chrześcijaństwa świątynia parafialna stała się jednym z kościołów stacyjnych Roku Świętego 2000, do której pielgrzymowali wierni nie tylko diecezji włocławskiej, ale także z całej Wielkopolski. ■

Procesja eucharystyczna w uroczystość Bożego Ciała w łądzkiej parafii ma zawsze bogatą oprawę. Wraz z parafianami uczestniczą w niej profesorowie i alumni Wyższego Seminarium oraz seminaryjna orkiestra. Uroczystości parafialne uświetnia od lat chór parafialny, któremu często towarzyszą głosy alumnów. Chórem kieruje obecnie ks. Mariusz Kowalski. Prezentowane fotografie wykonano w kwietniu i w czerwcu 2009 r.